

2217

דפוס מ.ג.

פרוטוקול מספר 6/ג -
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ז כסלו תשי"ח - 10.12.57
בשעה 09.00

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ד. בר-רב-האי
- י. גרינברג
- ד. הכהן
- י. כהן
- ש. פרלשטיין
- ש. שורש

מיוזמים:

- מר גלט - משרד המשפטים
- מר רוטנברג - משרד הפנים
- מר סילברסטון - משרד הפנים
- מר אב-רזי - משרד הפנים

- מר א. ליכטמן (משלחת)
 - מר מ. ליבאי (מטעם)
 - מר א. מנאד (מרכז)
 - מר מ. עצמון (קואופרציה)
 - מר י. פלקסמן
- - - - -
2 - - - - -
לסעיף 2
בסה"י

- מר י. זיו-אב (משלחת מטעם)
 - מר י. זקס (התאחדות)
 - מר ש. רובינזון (האכרים והמועצה)
 - עו"ד נ. הורנשטיין (החקלאית)
- - - - -
3 - - - - -
לסעיף 3
בסה"י

סדר-היום:

1. שינוי ת
2. חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (מס עסקים) (המסך)
3. חוק הרשויות המקומיות (הקניית רכוש ציבורי).

- - - - -

היו"ר י. ריפתין:

פותח את הישיבה.

1. שינוי ת

היו"ר י. ריפתין:

בישיבה הקודמת קיבלה ועדת הפנים להשומת-לבה את מסקנות ועדת המשנה בענין תופיק זיאד. ח"כ פרלשטיין עורר את השאלה אם אין הוועדה צריכה להניח על שולחן הכנסת מסקנות סופיות. ביררתי את הענין, והוברר שהמסקנות שהונחו בשעתו על שולחן הכנסת לא היו מסקנות-ביניים אלא מסקנות קבועות, ולכן אין צורך להניח מסקנה נוספת.

לפני שבועיים הודעתי בוועדה על תלונה שהגיש אלי מנת תושבים בעוטפייה. פניתי למר המשטרה, והתמול אף שוחחתי איתו בע"פ. הוא אמר שאנשיו חוקרים בענין, והוא מקווה שתוך שבוע יסיימו ימציה לוועדה תשובה בנדון.

2. חוק לתיקון פקודת הרשויות המקומיות (סס עסקים)

היו"ר י. ריפתין:

קיבלנו סכתב נוסף מהמרכז הארצי של ארגוני הקבלנים והבונינים בישראל. (קורא את הסכתב).
נוסף לכך הזמנתי לישיבה זו את נציגי מרכז הקואופרציה, בעקבות התזכיר ששלחו.

מר ליבאי:

אני מדבר בסם אגד. שלחנו לוועדה תזכיר בענין הנדון. הקואופרטיבים לתחבורה משלמים כיום סס עסקים ישירות לרשויות המקומיות. יש גם סס עסקים המוטלים עלינו. ראשית - סס הרשיונות, כ-800 אלף לירות לשנה, שהוא למעשה סס-דרכים ונגבה סן הקואופרטיבים לתחבורה. חלק גדול מפיט זה הולך לרשויות המקומיות לתיקון דרכים, שנית - סס תנועה. אין על כך אסמכתא חוקית, אבל הקואופרטיבים לתחבורה משלמים זאת. שלושת הקואופרטיבים משלמים היום למעלה ס-600 אלף לירות לשנה סס תנועה. סס זה הולך בחלקו גם הוא לרשויות המקומיות, ונגבה לפי אוטובוסים.

הצעת החוק החדשה בענין סס עסקים קובעת סס חדש. עד עכשיו צריך היה, מבחינה חוקית, לשלם את הסס הזה אך ורק במקומות בהם ניהלנו עסקים. אם מדובר על בנק או על בית-מסחר כלשהו - השיקולים שונים. אבל אם מדברים על תחבורה אוטובוסים - הסבב יהיה קשה אם טכנית שלנו יוצאת, למשל, לטועצה מקומית כלשהי, ואין לנו רווחים בקו זה אלא שהאוטובוס יש לנו תחנה סם והוא פעלה ומוריד נוסעים באותה תחנה - אם נצטרך עוד לשלם סס עסקים באותו מקום, עלול הדבר להשפיע על שיקולינו אם לשלוח בכלל אוטובוס למקום זה.

הקואופרטיבים אינם מעוניינים לה בהגדלת המחירים ולא בטובטידיות. ואין כל ספק שאם יעלו את הססים יצטרך שר התחבורה להביא זאת בחשבון.

צריך לקבוע אפוא מודוס מסויינים לתשלום, לפי אוטובוס, כפי שנעשה לגבי סס התנועה. ועדה מיוחדת היא הצריכה לקבוע זאת. לאחר שקיבלנו על עצמנו סס וולונטרי שאנו מסשיכים לשאת בו, אנו חולקים על כל סגסה להטיל עלינו את הסס הנוסף הזה. אין גם בסחון ססס חדש זה ימן ססהו לרשויות המקומיות, כי לא תהיה לקואופרטיבים אפשרות לשאת בו טבלי להעלות את מחירי הנסיעה או לבטל את סס התנועה.

הצעתנו, כפי שכתובה בתזכיר, היא אפוא שחוק זה לא יחול על הקואופרטיבים לתחבורה.

בהזדמנות זו שאנו סופיעים בוועדה של הכנסת הייתי רוצה להוסיף עוד כמה טלים על ענין שאינו נוגע ישירות לחוק זה, אבל הוא נוגע לוועדת הפנים - ענין חסימת הכבישים. התחבורה בארץ סובלת מחסימת כבישים שלא לצורך וללא כל תכנון. אין מתחשבים לא בזמנו של הנוסע ולא במכונית. למשל: שמונה חדשים נטשך תיקון הכביש על-פי "תנובה" בת"א. ענין זה נוגע לרשויות המקומיות, ולכן גם לוועדת הפנים של הכנסת. מתחילים לחסום כביש לפני שהכינו את כל החסרים, מח"כ מתברר שחסרים חסרים; חוסמים את הכביש בסעות היום בטעה לאפשר לעשות את העבודה בלילה, וכו'. פנינו בענין זה לשרד התחבורה, והוא הפנה אותנו לרשויות המקומיות, ועדיין הכתובת איננה ברורה.

מר סגור:

אני מדבר בסם "דן". עד היום היה לנו הסכם עיריית ת"א שהיתה מקבלת מאתנו סכום מסויינים, נוסף על סס עסקים. כשנתעוררה הבעיה של הסס החדש הזה, הבאנו מסמכים הסראים שהכנסנו קווי-אוטובוסים למעברות ולישובי-עולים בסביבת ת"א שאין לנו הרווחים מהם, וזהו בבחינת שיהות לציבור נפיתוח המקום. אך ברגע שהעמדנו במקום כזה עמוד של תחנה - דרוש מאתנו סס עסקים. אין לנו סם עסקים ואין לנו סם רווחים. אם לא תבוסל דרישן זה יתבטא הדבר מיד או בהעלאת מחירים או בדרישה לסובטידיות. ואין אנו ששים לאף אחת מסתי הדרכים הללו, כי אנו רוצים לסטור על מחירים עממיים.

ועדת הפנים - 10.12.57

טר ליכטמן: אני מדבר בשם "המקשר". ל"מקשר" יש שתי סוכנויות הנוטעות מחוץ לעיר, לבאר-שבע. הדרך לבאר-שבע עוברת דרך הרבה מועצות אזוריות, ויזא שנצטרך לשלם בכל אחת מהן מס עסקים.

בענין חסימת הכבישים - כאשר פותחים תעלה להכנסת ציבור נמשך הדבר חדשים עד שסותמים אותה, ובינתיים מתבזבז כסף ונגזל זמן.

הינ'ר י. ריפתין: בענין החוק הזה שמענו שורה של מסלחות של חברות ארציות בנקודה זו, וחברי הוועדה כבר למדו את הבעיה. הוועדה שומעת בתשומת-לב את נציגי החברות הטובות, ותחליט לאחר שתשקול בדבר.

טר עצמון: יש להבדיל בין עסק של תחבורה כשהמכוניות רק עוברות במקום כלשהו, ובין עסק החייב עפ"י טבעו להתנהל באותו מקום.

הינ'ר י. ריפתין: בחוק זה טייסנו כבר בכל הסעיפים, ונשאר לנו עוד סעיף 1 שבו עלינו להחליט. טונה לפני הנוסח החדש של הסעיף כפי שנוסח ע"י היועצים המשפטיים לאחר הדיונים שהתקיימו כאן. (קורא את הסעיף בנוסחו החדש). התיקון, לעומת הנוסח המקורי, נעשה בהתחשב בחשש שהובע בוועדה שמא יטילו בכל מקום את המס בהתחשב בהיקף הכללי של העסקים ולא בהיקפם המקומי בלבד.

ש. פרלשטיין: הניסוח כאן סתמי יותר מדי. צריך שיהיה טורד שלפיו יטילו מס כזה.

ד. בר-רב-האי: סעיף 1 החדש קובע שני דברים: א) שבהטלת מס עסקים אין להתחשב במקום הימצאה של ההנהלה; ב) שפרט להיקף העסקים המקומי לא יוכל שום גורם להשפיע על גובה המס בכל מקום.

אבל השאלה הנשאלת היא: מאימתי מתחיל החיוב במס עסקים, מה נקרא "עסק" במקום כלשהו? והדוגמאות הבולטות ביותר לכך כפי שכבר ציינתי, הן חברת החשמל ואגד. לשני מקרים אלה אין הניסוח החדש של סעיף 1 עונה. אינני מקבל את טענת הקואופרטיבים לתחבורה שעל תחבורה בכלל לא יחול המס הזה, אבל לא ייתכן להטיל אותו במקרה שפותחים תחנה במקום כלשהו.

לאחר שנברר אפוא בינינו מה טנו רוצים לקבוע כעקרון - צריך יהיה למצוא לזה ביטוי בחוק. ואני רוצה להזהיר את הוועדה שזהו נושא לסכסוכים בלתי-פוסקים.

ד. הכהן: בעת הקריאה הראשונה הבאתי כמה דוגמאות, וחשבת ששר הפנים ישתדל להוכיח לי שהן אבסורדיות. מתברר שחברות התחבורה נתקלות בדיוק באותם מקרים היפותטיים שציינתי כדוגמה. אם סולל-בונה, למשל, יעבוד בעשרה מקומות שונים בבית-שאן - אין שום בטחון שלא יגבו מסנו עשר פעמים את מכסימום המס. או, למשל, הדוגמה שכבר הבאתי, של נגריה הנמצאת מהעבר האחד של הכביש, ואילו מסך העצים נמצא על טגרש מעברו השני של הכביש, מחוטר מקום במגרש הקודם או כבטחון מפני שריפות. האם בטקרה כזה ידרשו מבעל העסק מס בעד שני עסקים? אינני רוצה להשאיר פתח בחוק שיאפשר דבר כזה.

הצעתי הסנוסחת אפוא לסעיף זה היא: "בתנאי שהם מנהל אדם מלאכה או עסק כנ"ל מחוץ לתחומה של רשות מקומית, אולם חלק ניכר ממלאכתו או עסקו שיש לראותו כעיקרי למטרות אותה מלאכה או עסק מבוצע בקביעות בתחומה של אותה רשות מקומית - יראוהו לצורך הטלת המס הנ"ל כאילו הוא מנהל את עסקיו או מלאכתו בתחום אותה רשות מקומית. אולם אם מלאכה או עסק כשהם מנוהלים או מבוצעים על-ידי אותו אדם במסגרת מקומות הנמצאים בתחום אותה רשות מקומית, וכן אם ניהול אותה מלאכה או עסק או ביצועם מצריכים עשייה של יותר מפעולה אחת מסערכת הפעולות המהותית את אותה מלאכה או עסק, ביותר ממקום אחד בתחום אותה רשות מקומית - יחוייב אותו אדם בתשלום המס לאותה רשות פעם אחת בלבד."

ועדת הפנים - 10.12.57

ד. הכהן:

אינני מתנגד לכך שהחוק יתוקן ואדם המנהל עסק במקום כלשהו אך אינו מקיים את מסרד יחוייב במס. אבל צריך להגדיר בדיוק מהו "עסק", כדי שלא ישארו פרצות בחוק לפירושים שונים.

י. כהן:

אני מקבל את החוק הזה בעיקרו. יחד עם זאת עלינו לסתום את הפרצות שבו, כי אחרת יגרום הדבר להיטלים שרירותיים ולפגיעה בעסקים שונים.

אני מקבל את התיקון שהוכנס בניסוח החדש ע"י היועצים המשפטיים, אבל הוא אינו עונה לבעיה כולה, כמו שגילת ריבוי העסקים במקום אחד. כמו-כן הובע חסס בנוגע לעבודה לא-קבועה במקום טטריים, וגם ענין זה דורש תיקון.

היור' י. רינתין:

אני מציע שלא לספל בהזדמנות זו בשאלת ריבוי עסקים במקום אחד. הבעיה העומדת לפנינו היא השאלה של חברות וטפעלים הפועלים בטספר מקומות שונים, ובעיית ריבוי עסקים במקום אחד היא נושא חדש.

מאחר שסס זה הוא סס שאין לגביו קנה-מידה אובייקטיבי, ויחד עם זאת הוא חיוני והכרחי, אינני חושב שנוכל להגיע כאן לדיוק טוחלט בשאלת החברות הגדולות. וכיוון שכך - אני מציע שני תיקונים בסעיף 1.

ראשית - שתהיה לא רק הגדרה שלילית האוסרת "בלי לקחת בחשבון את ההיקף הכללי", אלא שתהיה גם הגדרה חיובית, פוזיטיבית, האוסרת: "על יסוד ההיקף המקומי של העסק בלבד".

שנית - לכתוב "בהתאם לתקנות שייקבעו ע"י שר הפנים", כלומר: ייתכן שיש צורך בהגדרות ססייעות לגבי טפעלים ארציים שיש להם סניפים במקומות שונים.

ד. בר-רב-האי:

גם בתקנות אין אפשרות להגדיר זאת.

מר גלס:

רציתי להבהיר דבר אחד בקשר עם מה שמציע היור' לגבי המבחן של היקף העסק. החוק כפי שהוא כיום באמת אינו עוזר. אין שום סניעה שהטוענה האזורית של אור-יהודה, לפסל, לא תטיל על עמוד-החשטל הניצב בתחומיה אלפיים לירות סס, גם לפי הנוסח החדש. אך הכוונה כסובן לעמוד-חשטל שסטפקים טפנו חשטל לסביבה, ולא לעמוד שרק טעביר חשטל הלאה. לגבי העברת ציבורות של "סקור" בטסח של רשות מקומית כלשהי - אינני בטוח אם הדבר הוא בבחינת עסק ויחוייב במס. עלי רק להזכיר כי הנוסיה מצד מת-הטשפט העליון, כפי שאנו רואים בשלוש השנים האחרונות, היא לפרש את החקיקה הטוביציפלית פירוש טצטצם, כנגד הרשות המקומית. אפשר לראות זאת כקו טנחה בפסיקה של ביהמ"ש העליון, פרט ליוצא-טן-הכלל אחד. אני חושב אפוא ש"עסק" יראו רק באספקט של טתן שירותים או סצרכים לתושבי אותה רשות מקומית. אבל נשארת כסובן השאלה העיקרית: מה לעשות שלא יגבו סס מאותו עמוד-חשטל?

מר רוטנברג:

אני מבקש את חברי הוועדה לראות את הבעיה באור יותר סצימתי. הבעיה נוגעת ל-10-8 חברות גדולות ולא יותר, ואין צורך להגזים בטענות. אשר לטענת "המקשר" בדבר הקו לבאר-שבע - אין אנו צריכים לדאוג לסבך היחסים שבין המקשר ואגד. בשביל הציבור אין זה טשנה איזו טטתי החברות תנהל את התחבורה לבאר-שבע, ואם הוחלט ביניהן שדוקא המקשר יטע לבאר-שבע דרך כל אותן טועצות אזוריות - אין סיבה מדוע לא ישלם.

אשר לחברת החשטל - הטט ייגבה עפ"י נורמות כלשהן שיאושרו ע"י שר הפנים. לגבי מקורות הבעיה איננה כל-כך חריפה, כי היא אינה טספקט מיט לכל המקומות ואנו ציצטנו את הפירוש רק לגבי מקום העסק.

ועדת הפנים - 10.12.57

מר רוטנברג:

אשר לסולל-בונה: - אם יש לסולל-בונה ארבעה אז חמישה עסקים במקום אחד, מחסן ונגריה ומחסן למכירת צינורות וכו', וכל אחד מהם מנוהל ע"י אדם אחר - אין סיבה מדוע לא תשלם החברה חמש פעמים אשר למחסן של נגריה המוחזק טעבר לכביש - איש לא יפרש זאת כ"עסק" אם זהו מחסן רק לשמירת סחורה ולא למכירת סחורה.

לבעיית הגב יש רק תרופה אחת: שחוק העזר יהיה מנושר ע"י שר הפנים. טעום שאינך יכול להגדיר בשום חוק עזר סתם אתה יכול להטיל אלפיים לירות על עסק וסתי אתה יכול להטיל רק טאה לירות. הדבר תלוי גם ברשויות המקומיות השונות ובגב שקבעו. שר הפנים מצידו יצטרך להקפיד על כך שהדירוג יהיה סביר.

ש. פרלשטיין: אני מציע לכתוב: "לפי היקף העסק והמלאכה באותו מקום, ובהשוואה עם עסקים בודדים בטביבה". דובר על כך כבר בוועדה, וגם השר אשר שזאת צריכה להיות הסיטה לגבי סניפים אחדים של עסק באותו מקום.

היו"ר י. ריפתין: אני מסכים לרישא של הצעתו של ח"כ פרלשטיין: "לפי היקף העסק באותו מקום". אני מסכים גם ששר הפנים יאשר את חוק העזר, ונסמך עליו בענין זה. בוסף לכך, כשיגיש יו"ר הוועדה את החוק בכנסת לקריאה שניה וסליטית, יטביר שאין הכוונה לנהוג בענין זה באופן שרירותי, ובכך אני מציע להסתפק בשלב זה.

ד. בר-רב-האי: המס הזה הוא חלק של האוטונומיה של הרשות המקומית, ואין אנו יכולים לקבוע את הפוליטיקה של הטלת מסים של כל מקום ומקום.

היו"ר י. ריפתין: בחוק העזר קובעים סוג של עסקים, ואין קובעים את גובה המס לגבי פרטים. אם ייקבע מפורט של 500 ל"י לעסק בודד, ובאותה טביבה יש סניף של סולל-בונה - אי-אפשר לדרוש שאותו מס יחול גם לגביו, כי חוק העזר מדבר על סוגים ולא על פרטים, ולכן אי-אפשר לקבל את הטיפא של הצעתו של ח"כ פרלשטיין.

עכ"פ, עלינו להפסיק עתה בשלב זה ולעבור לטעיף הגב של סדר-היום - חוק הרשויות המקומיות, הקניית רכוש ציבורי, נחזור לטעיף 1 של חוק מס-עסקים לאחר שנשמע את המטלחת טטעם והתאחדות האכרים בענין חוק הקניית רכוש ציבורי.

3. חוק הרשויות המקומיות (הקניית רכוש ציבורי)

מר רובינזון: אעבור על הטעיפים שאנו מציעים בהם שיבוליים: - בסעיף 3 אנו מציעים להכניס פסקה האוטרות שהחוק לא יחול על נכסים המשמשים את החקלאות, כשם שיש פסקה האוטרות שהיא לא יחול על הנכסים המשמשים לצרכי דת וצדקה.

החוק כפי שנוצע כעת יחול לא רק על אגודות וחברות טים המספקות חלק מסימיהן לרשות המקומית, אלא יחול גם על אגודות טים הפועלות אך ורק בטחחי חקלאות ולצרכי חקלאות. עכ"פ, אפשר יהיה לפרש את פקודת העיריות בצורה שאטפק טים אפשר לרשות כשירות ציבורי שהרשות המקומית יכולה לתת, ואזי הרשות המקומית יכולה להקנות לעצמה כל מפעל כזה.

אבל אין זה חל על אגודות וחברות טים בלבד, יש נכסים אחרים המספקים שירותים לרשות מקומית רשאית לטפק. למשל: השמדת מזיקים. אבל, כפי שנאמר, העיקר הוא ענין המים.

יש כיום אגודות המספקות יותר טים לרשות המקומית מאשר לחקלאים במקום, כמו הרצליה ב', אגודת טים חוף-ים. אגודות כאלו גם לפי הצעתנו יוכלו בחוק הזה. אבל טי ידגג לכך שלהבי ימשיכו החקלאים במקום לקבל את המים החקלאיים שלהם? כי אין בחוק שר ערובה לכך שאם הרשות המקומית תקנה את האגודה הזאת - היא תמשיך לספק מים לחקלאים שהקימו אותה מפעל.

ועדת הפנים - 10.12.57

מר רובינזון:

בקובץ התקנות מס' 73 נכתב: מי שטיפק טים בשנה האחרונה לצרכים לא חקלאיים - חייב להמשיך בהטפפתו. כלומר: הרשות המקומית מוגנת. אם היא קיבלה עד כה טים מהאגודה - אין האגודה יכולה לסרב להמשיך לטפק את הטיים. יש גם סידורים בטקרה של חילוקי-דעות בדבר התשלום. אבל האגודה מצידה אינה מוגנת, כי החוק הזה אינו חל על רשות מקומית ואינו מחייב אותה להמשיך ולטפק טים לטי שקיבל את הטיים קודם טאיתו מקור. וכיום הטוב הוא שהרשות המקומית רואה בטקום ראשון את צרכי השיכון והתעסיה בטקום, ורק בטקום שני את החקלאות וצרכי הטיים שלה.

לכן אנו מבקשים שהכנסת תוציא טן החוק - אם לא את כל הנכטיים הטמטיים בעיקר את צרכי החקלאות - לפחות את הקואופרטיבים וחברות הטיים.

בהגדרת "נכטיים" יש ענין עקרוני. נכטיים יכולים להיות חלקים של מפעל. ייתכן שרשות מקומית תחליט על הקביית נכטיים שהם חלק של מפעל. בטקרה כזה ייתכן שבידי הקואופרטיב ישאר חלק שאינו כזה. ותישאר אצלו כל הפקידות, כולל חובלת הפיצויים וכו'. דבר כזה לא ייתכן לכן אנו אומרים: אם רשות מקומית תחליט להקנות לעצמה נכטיים כאלה שהם חלק של מפעל - טן הצורך, בהטכטת הקואופרטיב, לחייב אותה להקנות לעצמה את המפעל כולו. לכן צריך להוסיף בהגדרת "נכטיים" גם את המלה "מפעלים".

יש לתת אפשרות ערעור בפני ביהמ"ש כבר לאחר שהשר פירטס את כוונתו להקנות נכט כלשהו. לפי החוק צריך אשר לפרטס את כוונתו, כדי לתת לאנשים אפשרות להגיש לפניו ערעורים. אנו דורשים לתת שהות של חודש ימים כדי שהמערונים יוכלו לפנות לביהמ"ש, עוד לפני שהשר פורטס. דבר זה טוב, לדעתנו, גם לרשות המקומית. הרשות המקומית אינה יודעת מראש מהו הסכום שתהיה חייבת לשלם. דבר זה ייקבע סופית, גם עפ"י הצעת החוק, ע"י ביהמ"ש. ייתכן שביהמ"ש יקבע סכום כזה שאילו היתה הרשות המקומית יודעת אותו מראש, לפני שפורטס הצו, היתה מוותרת בכלל על ההקבייה. לכן אנו מבקשים שתינתן אפשרות לפנות לביהמ"ש מיד עם פרטום הכוונה להוציא צו הקניה, וכן לא להעביר את הרכוש טמט כל זמן שהתשלום אינו בטוח. אלא שבטקרה זה תהיה בידי ביהמ"ש הטמכות, עפ"י דרישת השר או הרשות המקומית, לצוות להעביר את הנכטיים מיד, אבל הדבר יהיה, כאמור, עפ"י שיקולו של ביהמ"ש.

וכמה שחשוב לנו ביותר: שהשיקול של ביהמ"ש יתבסס כללי. כלומר: שביהמ"ש ישקול לא רק את הצד הפורמלי של הבקשה, אלא יתבסס גם לסקול את הענין היה צודק. גם בחוק הגנת הדייר קבע המחוקק שביהמ"ש יתבסס גם לבדוק את הענין היה צודק, ולכן אין דרישה זו זרה לחוק שלנו.

בטעיה 2(א) יש פירוט של המקרים בהם יכול השר לפרטס את הצו. את פסקה (3) אפשר, לדעתנו, לאחד עם פסקה (4), כי שתיהן אומרות אותו דבר. אבל כאן יש משהו אחר. יכול היה אדם לתת, למשל, את הטכטתו שבביתו יתנהל מועדון נוער, אבל לא החליט על כך לצמיתות, אלא טמר שלעת-עתה הוא טמטי לכך. אותו אדם אינו טנהל את העסק הזה ע"כ לקבל רווחים, והמפעל אף נועד לשטט טטרה ציבורית, כהגדרת החוק הזה. יוצא שיוכלו להפקיע את הרכוש הזה ממנו, לטרות שלא החליט להקדיש את הבית למועדון-נוער. צריך אפוא שיהיה בחוק טייג האומר שאפשר יהיה להפקיע את הרכוש רק אם אותו אדם הטמטי שהבית האמור יהיה מועדון-נוער לצמיתות.

מר הורנשטיין:

מטרת טעיה 3 המוצע על-ידינו היא להוציא מתחולת החוק מפעלים ונכטיים הטמטיים לצרכים חקלאיים. בהצעת חוק הטיים שהונחה לפני זמן קצר על שולחן הכנסת הנובטח פיקוח על מפעלי טים טטעם המדינה. בדרך-כלל מטתדלת התחיקה שלנו להטדיר ענין אחד בחוק אחד. ואם ענין הפיקוח על הטיים כבר טוטדר בחוק הטיים - אין כל צורך להכניס את ענין מפעלי הטיים, שבלאו הכי יעמדו תחת פיקוח חטור של המדינה לחוק זה, ולתת לשר הפנים אפשרות להפקיע אותם לפי החוק הזה. בירחון השלטון המקומי כתוב שוועדה מיזחדת הגיעה לפני זמן מה למסקנה שלא טוב שמפעלי הטיים שהיו שייכים קודם לרשויות המקומיות יתנהלו בצורה שהתגייסו עד כה. והוצע שם שמפעלי הטיים יתנהלו כחידה משקית נפרדת. ואם כן, אם מפעלי טים שנוהלו תמיד ע"י הרשות המקומית רוצים להקיים עבורם עתה רשות משקית נפרדת כי לא טוב שינוהלו ע"י אותה אדמיניטטורציה של הרשות המקומית על אחת כמה וכמה שלא צריך להעביר לרשות המקומית מפעלי טים שאינם כיום

ועדת הפנים - 10.12.57

מר הרנשטיין:

בידיה. למה להעביר אותם לרשות המקומית ואח"כ להעמידם תחת הנזלה בפרדת?

בין הסעיפים 2 ו-3 של החוק המוצע אנו מציעים להוסיף סעיף חדש, 2(א). אנו מציעים שכל פרטום מוקדם על כוונת ההקניה צריך להיעשות גם ברשותות, למען ידע כל מעוניין מה צפוי לו. כלומר: אנו מציעים לפתחם ברשותות גם את טיוטת הצו.

דבר נוסף שאנו מציעים בסעיף זה: אפשרות ערעור בפני ביהמ"ש על כוונת ההקניה, כפי שכבר הוטבר פה. מטוב לבחור שהצו פורסם יש אפשרות ערעור כזאת, אבל אם הצו כבר ניתן - מתחילים בינתיים בהריסה או בניה על המגרשים, וגם אם הסרעור זוכה בערעור - כבר מאוחר. לכן צריכה להיות אפשרות ערעור עוד מא לפני שפורסם הצו עצמו.

בין הסעיפים 8 ו-9 אנו מציעים סעיף נוסף, 8(א), לפיו יוכל ביהמ"ש לבחון אם הדבר צודק. כי אחרת בונה ביהמ"ש לבחון רק את החוקיות של הצו, כלומר: אם התנאים המוקדמים לפרטום הצו נתמלאו, וביהמ"ש לא ייכנס לשאלה אם, בהתחשב בכל הנסיבות, היה הדבר צודק או לא מעיקרו. אמנם בדרך כלל לא רצוי שביהמ"ש העליון ייפך לאדמיניסטרטור, ולכן אין שמים תמיד שביהמ"ש ייכנס לשיקולים כאלה. אבל יש מקומות שהמחוקק עצמו רצה שביהמ"ש ייכנס לגופו של ענין, כמו בחוק ניהול מוסדות (מקרים מיוחדים), בענין בית-חינוך עורלים; חוק גיל הנישואין וחוק הגנת הדיירה. בכל המקרים הללו שוקל ביהמ"ש לא רק את הצד הפורמלי, אלא הוא יכול לקבוע אם הדבר צודק או לא לגופו, ואנו מבקשים להוסיף לרשימת החוקים הללו גם את החוק הזה.

כבר הוסברה עמדתנו בנוגע להפקעת חלק של ספעל שלם. למשל: לאגודת טים כלשהי יש שתי בארות, האחת נותנת מים והשניה מופעלת תוך הפסד עצום, רק כדי שלא לגרום לתושבי אותה טביבה טבל מיותר. במקרה כזה תחליט הרשות המקומית להקנות לעצמה את הבאר הטובה, הרנטבילית, ובידי האגודה תישאר הבאר האפסידה.

שנית, אנו מציעים שאם ספקיעים ספעל כזה, התשלום יהיה לא רק עבור הסכונות סמך, שאז ערך הספעל יצא הרבה יותר קטן מערכו הסמטי. צריך לראות לצרכי פיזויים את הספעל כולו, ולא רק את הרכוש הסמטי שבו.

טר אב-רזי:

בהזדמנות זו כדאי אולי לחזור על מה שאמר השר בישיבת הקודמת. השר ציין שאין מטת החוק הזה הפקעה של נכסים קיימים שטוב שיועברו לרשות המקומית. כוונת החוק היא לתקן מעוות ידוע שנגרם בחוקף נסיבות הסטנדריות. סעיף 2 מפרט אפוא בכל מקרה שני תנאים: א) שהנכסים הוקמו לפני שהיתה במקום רשות מקומית, בחוקף הנסיבות; ב) שהשירות הזה הוא שירות ציבורי מוניציפלי לתושבים במקום, המתנהל ללא רווחים ושהוקם מכספי איבור. ולבסוף נאמר עוד: שהטועניה לבעלות אינם יכולים להכחיש שהטוסד הזה קיים רק כדי לנהל אותו מבחינה עסקית, כלומר: למטרה שלהם.

טעום כך יש לי הרושם ששר הפנים יעמוד על כך שמפעלי מים קיימים בטח הרשות המקומית והמתנהלים ע"י אגודות ומספקים מים לתושבי המקום גם אם הם עדיין סמטיכים לטפק מים לחקלאות, יעברו לרשות המקומית. אבל השר גם אמר שזה ענין של פרופורציה: אם המפעל הוקם במטרה לשרת את החקלאים ואגב זאת הוא משרת גם את התושבים האחרים, וגם זה מוסד כלכלי של אכרים ולא מוסד מוניציפלי - אין הכרח להקנותו. במידה שאפשר להבהיר כוונות ע"י ניסוח ספורט - יש בסעיפים 1, 2, 3, 4, הבהרה כזאת. אבל במידה שאי-אפשר להסביר זאת במלים - אי-אפשר לפרט את החוק. בשלב זה מצאתי אפוא לנכון להעיר שזו היתה מטרת החוק.

ד. בר-רב-האי:

ביחס לסתירה כביכול בין חוק המים ובין החוק הזה: חוק המים מתעלם לחלוטין מן השאלה של בעלות, בלא מדבר על פיקוח בלבד.

ועדת הפנים - 10.12.57

מר רובינזון: לסגת החוק: אין אנו יודעים מהי מגמת החוק. עכ"פ, כרגע שר הפנים הוא מר בר-יהודה. אבל איננו יכולים לסמוך על כוונת השר המציע את החוק. אין אנו באים לפסול את החוק. אנו יודעים שיש רכוש ציבורי מלפני הקמת הרשות המקומית, הנמצא בידי אנשים פרטיים שניהלו אותו אז, ובוודאי שנכסיהם אלה זריכים לעבור לרשות הציבורית. אנו באים רק להגן על החקלאות.

לדברי מר אב-רזי לגבי אנשים שלא יוכלו להוכיח את בעלותם על הנכסים - מדוע יהיו הם החייבים בהוכחה? הרי הרכוש נמצא בידם כבר עשרות בשנים, והדוקומנט שהקנה להם את הרכוש יכול להיות מעורפל. אין צורך להפוך במקרה זה את סדרי המשפט ולהטיל את חובת ההוכחה על האזרח.

שמענו שכונת השר היא אמנם להקנות מפעלים, אבל הוא רוצה לשקול אילו מפעלים להקנות. השיקול יכול להיות אינדיבידואלי, ושר פנים אחר יכול לשקול אחרת. בכך אנו רואים את הסכנה. בדרך-כלל תקנה רשות מקומית את הרכוש שכדאי יהיה לה להקנותו לעצמה. ומה שכדאי לרשות המקומית - בדרך-כלל לא כדאי לאזרח הנוגע בדבר. זוהי גם אחת הסיבות שאנו רוצים לאפשר ערעור עוד לפני פרסום האו עצמו. אם כוונת השר היא לא לגרוע באגודות המספקות סים לרשות המקומית וק בדרך אגב - מדוע לא לומר בחוק בספורש "האגודות המספקות בעיקר לצרכים חקלאיים"?

אני מסכים שאין סתירה בין חוק המים ובין מה שאנו דורשים. אנו רק מדגישים שכשם שאנו דורשים הגנה על האינטרסים החקלאיים, כן אנו מסכימים גם להגנה על האינטרסים של הרשות המקומית. והחוק הזה נותן לה הגנה מספקת.

מר רוטנברג: יש לי רק שאלה אחת: מה, לדעתכם, צריך להיות דינה של אגודת מים בטובה חקלאית ש-80% של תושביה הם חקלאים, אבל אגודת המים מורכבת מ-10% של התושבים החקלאיים ואילו 70-80% הם צרכנים בלבד, ואומה אגודה שיטשה, כאשר יטדה את מפעל המים, כרשות מקומית? האם גם היא צריכה להיות אגודה טובת לפי הצעתכם?

מר רובינזון: לפי דעתי גם אגודה כזאת צריכה להיות טובת. אבל היא איננה אגודה טובת. מדוע יתר החברות אינם מצטרפים אליה? אינני חושב שיש קואופרטיב כלשהו המסרב לקבל את החברים.

מר הורנשטיין: הצעתנו לסעיף 2 באה, מבלי שנודע זאת, לתח ביטוי לכוונת השר כפי שהובעה כאן היום. לפי ההצעה הנוכחית אפשר יהיה להפקיע קולנוע. לכן צמצמנו זאת כאשר אמרנו שזה יחול רק על תפקידי ועד שבא במקום רשות מקומית ולא ביהל מפעל בודד. נוסף לכך אמרנו: נכסים הבאים לשרת את כלל הציבור, כדי לאפשר יהיה להפקיע את בית-האכר או מועדון מפלגה, גם הם מוסדות שאינם מנוהלים לשם רווחים.

לא אמרתי שהסעיף הזה עומד בסתירה לחוק המים. הרי אין אצלנו תחיקה של הלאמת רכוש. כוונת החוק ברורה. הנבאתי זאת רק כדוגמה. כי אם אומרים להפקיע את מפעל המים כדי שהביהול יהיה יותר טוב - אנו אומרים: אבל גם כיום יש ביהול טוב, ואילו את מפעלי המים שברשות העיריה מבקשים להעביר לביהול אחר.

היו"ר י. רינתין: הוועדה תספד בחומר ותכדוק את הערות המטלחת בכל תשומת-הלב. אני מודה לחברי המטלחת על העזרה שהגישו לוועדה בשתי ישיבותיה.

חוק מס עסקים (המשך)

מר גלס: לאחר שהתייעצנו ובחנו את ההצעות השונות, אנו מציעים להוסיף בסוף פסקה (1) כפי שנוסחה על-ידינו לאחרונה, את המלים הבאות: "אלא אם ייקבע לפי מיטלי העסק או המלאכה באותו מקום בלבד, לפי מבחני הדירוג שנקבעו על-ידי המסדר".

ועדת הפנים - 10.12.57

סר גלס:

בטעיה-קטן (2) לחוק המקורי. זה בא כדי להבהיר את הטובה "מיסדי העסק". התיקון הזה בא כדי לתת ביטוי לדרישתו של ח"כ פרלשטיין.

יש לנו עוד הצעה נוספת: "עוסק" אדם בתחום רשות מקומית אחת ביותר מסקום אחד באותו עסק או מלאכה, וסקומות אלה מהווים יחידה מסקית אחת - לא יעלה המס על כל הסקומות המלה ביחד על הטכסימום המותר עפ"י החוק.

וכאלטרנטיבה להצעה זו: "יראו את העסק המתנהל בסקומות אלה כאילו מתנהל במקום אחד בלבד".

אנו מציעים גם הגדרה של "עוסק". "עוסק לענין חוק זה הוא הנותן שירות או ספק מצרך בתחום הרשות המקומית לתושביה או לבעלי מקרקעין בה, שלא באורח אקראי בלבד, או המקיים בתחום הרשות המקומית סקום קבוע לעסק או למלאכה שבו עוסק בעל העסק או המלאכה או מישהו מטעמו, שלא בדרך אקראי בלבד". להצעה זו יש גירסה שניה: גלי המליט "שלא בדרך אקראי בלבד" בשתי הפעמים בהן הן מופיעות.

היו"ר י. ריפתין: אני מציע שלא להיכנס בשלב זה לדיון בנושא החדש, לגבי עסק המתנהל במספר סקומות ברשות אחת.

סר רוטנברג: אם אומרים שיראו את ההיקף המקומי של העסק בלבד - מדוע יש הצדקה שכולל-נובה לא ישלם מס עסקים בבית-שאן על בנין העולה סיליון לירות, אם אינו משלם עבורו במקום אחר?

היו"ר י. ריפתין: אני מציע צרף את ההצעה הפוזיטיבית שהציע סר גלס, להצעה הנגטיבית בטעיה 1. אם לתגבר בסך הזמן שלטורות ההחלטות הללו ינהגו באופן שרירותי לגבי חברות מסוייטות - אפשר תמיד לתקן זאת. עכ"פ, בחזרה לדיון בטעיה זה ביטיבה הבאה.

(הישיבה נבעלה ב-11.40)